

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

29 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Boico Victor, Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către avocatul Rîhlea Vasile în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021, în cauza penală în privința lui,

Ploșnița Profir xxx, născut la xxxxxxxx,
originar și domiciliat în xxxxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 22.08.2016 – 02.12.2019;

Instanța de apel: 21.01.2020 – 20.01.2021;

Instanța de recurs: 22.03.2021 – 29.11.2021.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 02 decembrie 2019, Ploșnița Profir a fost achitat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(3), lit. e) Cod penal, din motiv că fapta nu a fost săvârșită de către inculpat.

2. Pentru a se pronunța în cauza dată, în sensul enunțat, prima instanță a reținut că, Ploșnița Profir este învinuit de faptul că în perioada lunilor august - septembrie 2015, prin înțelegere prealabilă cu încă o persoană neidentificată de către organul de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Rezina, din intenții de profit, în s. Peciște, raionul Rezina, în fața gospodăriei cet. Belibov Leonid, sub pretextul că cet. Belibov Leonid, locuitor al s. Peciște, raionul Rezina, a avut un comportament nedemn față de alte persoane, amenințându-l cu violența fizică apoi cu răpirea copilului minor al acestuia (Belibov Alexandru), au solicitat de la cet. Belibov Leonid suma de 800 euro, în calitate de prejudiciu pentru defăimarea onoarei și demnității persoanei, însă fiindcă ultimul nu dispunea de așa sumă de bani, acesta le-a dat numai suma de 200 euro, echivalentul a 4210 lei, concomitent fiind amenințat să nu declare la poliție despre acest fapt.

Organul de urmărire penală i-a incriminat lui Ploșnița Profir săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 189 alin. (3), lit. e) Cod penal, individualizate prin „șantaj, adică cererea de a transmite bunurile proprietarului, amenințând cu aplicarea violenței, răpirea rudelor

proprietarului, acțiuni urmate de dobândirea bunurilor cerute.”

3. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura raionului Rezina, Bernaz Ion prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri prin care a-l recunoaște pe Ploșnița Profir culpabil de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(3), lit. e) Cod penal și în corespundere cu prevederile acestui articol, să-i fie stabilită o pedeapsă de 8 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și amendă în mărime de 1850 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 37.000 lei. A admite integral acțiunea civilă formulată de partea vătămată Belibov Leonid și a încasa de la inculpat, în beneficiul părții vătămate, suma de 4210 lei, prejudiciul material cauzat și nerecuperat.

3.1 În motivarea apelului, acuzatorul de stat a indicat că:

- vina lui Ploșnița Profir în comiterea infracțiunii în care a fost pus sub învinuire, a fost probată prin probele acumulate legal în cadrul urmăririi penale care au fost cercetate în cadrul ședinței de judecată, prin depozițiile părții vătămate și a martorilor;

- deși sunt unele divergențe între declarațiile părții vătămate de la urmărirea penală și cele date în ședința de judecată, a indicat că în instanță partea vătămată a fost audiată după patru ani de la comiterea infracțiunii, în ședința de judecată din 17.09.2019. Necătând la acest fapt, oricum partea vătămată Belibov Leonid menționează că lui i s-a cerut bani - 800 euro, iar suma de 200 euro a indicat-o Ploșnița Profir, bani - 200 euro pe care i-a primit în mână inculpatul și pe care i-a transmis persoanei necunoscute;

- Ploșnița Profir a fost acel ce l-a preîntâmpinat să nu declare nimic la poliție, de nu vor fi probleme mai mari. Partea vătămată s-a adresat așa târziu la poliție fiindcă, după conflictul cu frații Ploșniță, fiind pornită o cauză penală, el a menționat motivul conflictului - solicitarea de a-i fi restituiți banii înapoi, după care a și depus plângere;

- martorii Belibov Andrei, și Belibov Ion, Catarău Natalia au menționat în ședința de judecată că Belibov Leonid le-a spus de cazul dat și că a transmis suma de 200 euro, iar ultima a văzut nemijlocit cum partea vătămată a ieșit atunci ziua, din casă cu bani, pe care îi ținea în mână, și s-a dus la persoanele ce-l așteptau la poartă. Necătând la faptul că sunt divergențe, totuși consideră procurorul că vina inculpatului Ploșnița Profir în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(3), lit. e) Cod penal, a fost probată, iar instanța eronat l-a achitat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, din 20 ianuarie 2021, a fost admis apelul procurorului în Procuratura raionului Rezina, Bernaz Ion, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Ploșnița Profir a fost recunoscut vinovat pe art. 189 alin.(3), lit. e) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de 7 ani 6 luni închisoare, cu amendă în mărime de 1850 unități convenționale, echivalentul a 37 000 lei, cu ispășire în penitenciar de tip semiînchis. S-a încasat de la inculpatul Ploșnița Profir în beneficiul părții vătămate Belibov Leonid Iustin 200 Euro în lei MD, conform cursului stabilit de către BNM la data executării deciziei.

4.1 Instanța de apel audiind părțile, verificând probele administrate la urmărirea penală, care au fost verificate în prima instanță, a considerat că la pronunțarea sentinței, prima instanță nu a ținut cont de prevederile art.101 alin.(1), art.384 alin.(3), art. 385 alin.(1) Cod de procedură penală, și nu a dat o apreciere cuvenită prevederilor legale ce guvernează speța dedusă judecății, întrucât, instanța de apel a reținut din totalitatea de probe administrate de organul de urmărire penală și verificate în apel, fiind apreciate, cu respectarea prevederilor art. 27, 99-101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței și veridicități, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, astfel, că în acțiunile inculpatului Ploșnița Profir sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunii incriminate de organul de urmărire penală și prevăzute de art. 189 alin. (3), lit. e) Cod penal, individualizată prin „șantaj, adică cererea de a transmite bunurile proprietarului, amenințând cu aplicarea violenței, răpirea rudelor proprietarului, acțiuni urmate de dobândirea bunurilor cerute.”.

În continuare instanța e apel a notat că, întreaga sistemă de probe examinate și apreciate prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, coroborează între ele și demonstrează, incontestabil, faptul că, inculpatul Ploșnița Profir, a comis fapta incriminată și că în acțiunile inculpatului sunt prezente elementele infracțiunii de șantaj, și anume latura obiectivă a infracțiunii incriminate, în acest context, au fost reținute declarațiile părții vătămate Belibov Leonid, care în ședința primei instanțe, a declarat că, cazul a avut loc în anul 2015, pe la sfârșitul lui august se afla acasă, pe la ora 15⁰⁰-16⁰⁰ la poartă a venit Ploșnița Profir cu mai multe persoane. Persoana străină a spus că pentru vorbele urâte despre Leonte Valeriu spuse de el, trebuie să răspundă în fața lor, adică să plătească 800 de euro. El a dat 200 de euro lui Ploșnița Profir, iar el le-a transmis la persoana ceia străină. Ploșnița Profir a spus ca să nu știe poliția ca să nu fie probleme mai mari.

La fel, în ședința instanței de apel, partea vătămată Belibov Leonid a susținut declarațiile date în instanța de fond, menționând că, la el, acasă au venit persoane și au spus că s-au exprimat cu cuvinte necenzurate în adresa altor persoane. Dînsul a transmis 200 de euro lui Ploșnița Profir, care la

rândul său i-a transmis unui străin. Nu a refuzat să dea banii, deoarece i-a fost frică. I-a fost frică că i-au spus că dacă nu o să dea bani, o să-l urce în mașină și o să-și bată joc de el și copilul o să vadă asta. Deși, inculpatul Ploșnița Profir, categoric a negat fapta incriminată, la caz, cele menționate de partea vătămată Belibov Leonid, coroborează cu declarațiile martorului Catarău Natalia, care fiind audiată în prima instanță, a relatat că, făcea reparație la Belibov Leonid acasă, și a văzut că a venit o mașină. Nu s-a uitat atent câte persoane au venit, au intrat în ogradă, apoi a văzut că Belibov Leonid a luat din casă bani, și a ieșit cu ei în drum, discuția a avut loc în drum, nu a auzit despre ce au discutat. Când Belibov Leonid a venit înapoi, a întrebat ce s-a întâmplat, el nu i-a spus nimic, s-a culcat pe un pat că se simțea rău. Băiețelul a intrat în casă plângând, a întrebat ce s-a întâmplat, tot nu i-a răspuns nimic și ea a făcut lucrul mai departe. La fel, în ședința instanței de apel, martorul Catarău Natalia a menționat că, făcea reparație în camera de la drum, a venit Ploșnița Profir cu o mașină și l-a chemat pe Belibov Leonid în drum. Au discutat, peste un timp a venit Leonid în casă, a văzut că a luat niște bani din casă. După ce a venit din drum, Leonid a venit plângând.

Instanța de apel a reținut că prin declarațiile părții vătămate Belibov Leonid și a martorului Catarău Natalia, se confirmă existența în acțiunile inculpatului Ploșnița Profir a acțiunii principale a faptei prejudiciabile prevăzute la art.189 Cod penal, care constă în cerere verbală de a se transmite mijloace bănești ce aparțin părții vătămate.

Nu a ținut cont în speță de declarațiile martorilor Ploșnița Ion și Tacu Nicolae, care au relatat precum că, de la Belibov Leonid nu s-a solicitat niciodată careva mijloace bănești, dat fiind faptul că din cele relatate de martorii în cauză, aceștia fac trimitere mai mult la circumstanțele de fapt care nu au tangența directă cu fapta incriminată inculpatului, or, martorii respectivi, au relatat circumstanțele care au avut loc între Belibov Leonid și Leonte Valeriu. Astfel, a ajuns la ferma convingere că la capitolul încadrării juridice a acțiunilor inculpatului, careva încălcări nu au fost identificate, iar în acest sens în urma aprecierii stării de fapt, just se conchide asupra existenței în acțiunile lui Ploșnița Profir a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(3), lit. e) Cod penal.

La individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Ploșnița Profir instanța de apel ținând cont de prevederile art. 6, 7, 16, 61, 75, 76, 77, 78 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care se atribuie la categoria infracțiunilor grave prin prisma prevederilor art. 16 Cod penal, de faptul că infracțiunea a fost săvârșită din intenție, de personalitatea inculpatului care deși, anterior a fost condamnat, antecedente penale sunt stinse, a considerat că în coraport cu fapta comisă,

urmările prejudiciabile ale faptei și personalitatea inculpatului, a constatat că corijarea și reeducarea acestuia este posibilă prin numirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani 6 luni, cu amendă în mărime de 1850 unități convenționale, echivalentul a 37 000 lei, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis în conformitate cu prevederile art.72 alin.(3) Cod penal.

Instanța de apel a considerat necesar de a dispune încasare din contul inculpatului Ploșnița Profir în beneficiul părții vătămate Belibov Leonid, a sumei de 200 euro sau echivalentul în lei moldovenești conform cursului valutar al BNM la data executării hotărârii, acesta fiind prejudiciul cauzat prin infracțiune, fapt confirmat prin probe concludente și pertinente cercetate în ședința instanței de apel.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul Rîhlea Vasile în numele inculpatului prin care invocând incidența *pct. 8) și 12)* a dispozițiilor alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei cu menținerea sentinței a Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 02.12.2019.

5.1 În susținerea recursului avocatul Rîhlea Vasile în numele inculpatului a invocat că:

- prima instanță corect a concluzionat, în privința inculpatului Ploșnița Profir, că acuzarea n-a prezentat suficiente probe care ar induce necesitatea condamnării lui în temeiul art. 189 alin.(3) lit. e) Cod penal;

- procurorul nu a întreprins măsuri întru verificarea calității probelor și nu a asigurat verificarea unor alte circumstanțe ce ar fi dovedit că anume inculpatul Ploșnița Profir a luat parte la săvârșirea șantajului;

- informația, precum, că Ploșnița Profir ar fi fost în ziua respectivă la poarta lui Belibov Leonid și ar fi luat parte la infracțiune, reiese exclusiv doar din declarațiile părții vătămate;

- declarațiile lui Belibov Leonid merită a apreciere deosebită, deoarece conform declarațiilor lui Profir Ploșnița pătimitul urmărește scopul de a se răzbuna pentru faptul, că Belibov Leonid împreună cu feciorii Ion și Andrei au fost condamnați pentru acțiuni de huliganism împotriva fraților Ploșnița, iar peste un timp, Belibov Leonid s-a adresat la poliție cu plângere, cum că a fost șantajat de Profir Ploșnița;

- la materialele dosarului sunt anexate copiile sentinței, deciziilor Curții de Apel Chișinău și a Curții Supreme de Justiție, conform cărora Belibov Leonid feciorii Ion și Andrei au fost condamnați pentru acțiuni de huliganism împotriva fraților Belibov;

- consideră, că prima instanță întemeiat a apreciat critic declarațiile lui Belibov Leonid, deoarece declarațiile lui Belibov Leonid de la anchetă diferă de declarațiile depuse în instanța de fond. Astfel, inițial Belibov

Leonid a declarat, că persoana străină ar fi cerut suma de bani, apoi Ploșnița Profir a numit sume de bani 200 Euro, că Ploșnița Profir nu l-a amenințat cu nimic, că a dat 200 Euro, bancnote de câte 100, iar în instanță a declarat, că deja bancnotele erau de câte 50;

- nici un oarecare alt martor sau alt mijloc de probă nu dovedește că Ploșnița inculpatul a fost la poarta părții vătămate în ziua când se invocă săvârșirea șantajului;

- martorii acuzării Belibov Ion și Belibov Andrei, au declarat că cunosc despre caz doar din auzite de la tatăl lor sau de la alte persoane, ei n-au fost acasă în perioada când s- ar fi comis fapta;

- martorii Belibov Ion și Belibov Andrei n-au fost audiați în Curtea de Apel Chișinău, pe motiv, că nu s-au prezentat și procurorul a refuzat de necesitatea audierii lor;

- martorul Catarău Natalia la anchetă și în ședința primei Instanțe a declarat, că în genere nu a cunoscut pe cineva din persoanele, care ar fi fost la poarta părții vătămate și cu atât mai mult, nu a declarat, precum, că inculpatul s-ar fi aflat printre aceștia;

- în ședința primei instanțe martorul Catarău Natalia, și-a schimbat declarațiile și deja a comunicat, că l-ar fi văzut pe Profir Ploșniță în compania persoanelor, care erau la poarta lui Belibov;

- consideră, că declarațiile martorului Catarău Natalia nu corespund realității și merită o apreciere critică, deoarece declarațiile din instanța de Apel cardinal se deosebesc de declarațiile de la anchetă și instanța de fond;

- consideră, că metamorfoza declarațiilor Nataliei Catarău din instanța de apel poate fi argumentată prin faptul, că Catarău Natalia, a confirmat în ședința instanței de Apel, că deja în prezent este rudă de afinitate cu Belibov Leonid;

- afirmația Nataliei Catarău precum, că la anchetă și în prima instanță nimeni n-a întrebat-o despre Ploșnița Profir este o afirmație falsă și urmează a apreciată respectiv;

- declarațiile Nataliei Catarău, precum, că l-ar fi văzut pe Profir Ploșnița în drum, împreună cu alte persoane nu denotă faptul, că Profir Ploșnița l-a șantajat și a primit bani de la Belibov Leonid;

- la anchetă și în ședința primei instanțe, Catarău Natalia a declarat, că Belibov Leonid era în stare de ebrietate, s-a culcat și n-a reacționat la întrebarea, ce s-a întâmplat;

- în legătură cu faptul, că în ședința instanței de apel, Catarău Natalia a depus declarații, care substanțial diferă de declarațiile de la anchetă și din prima instanță, a solicitat de a fi audiați martorii Profir Ion, Leonte Valentin și Tăcu Nicolai, pentru a verifica circumstanțele importante în aprecierea probelor însă instanța de apel a respins demersul pe motiv, că

sunt audiați doar martorii solicitați de procuror, în legătură cu pronunțarea unei sentințe de achitare;

- consideră, că instanța de apel nelegitim a refuzat demersul cu privire la audierea martorilor Profir Ion și Tăcu Nicolai, astfel, au fost încălcate prevederile prevăzute de art. 6 CEDO, și consideră, că la examinarea cauzei penale instanța a manifestat o atitudine părtinitoare, astfel i-au fost încălcate drepturile prevăzute de art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

6. În temeiul art. 431 alin. (1), pct. 1¹ Cod de procedură penală, procurorul, a prezentat referință pe marginea recursului declarat, pledând pentru netemeinicia recursului ca vădit neîntemeiat.

7. Judecând recursul ordinar declarat, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel într-un alt complet de judecată, din următoarele motive.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Conform art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, doar în cazurile stipulate în articolul dat.

În conformitate cu art. 424 alin. (2), Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art.427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel judecând apelul verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Aceiași normă prevede că în vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform cerințelor art.414 Cod de procedură penală, chestiunile de drept, asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel, sunt: dacă fapta reținută ori imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă probele au fost

apreciate corect de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate. În cazul în care s-ar constata încălcări ale prevederilor legale referitor la ele, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată cu rejudecarea cauzei.

Decizia instanței de apel, conform art.417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă fapta constatată de prima instanță și conținutul dispozitivului sentinței, fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit cerințelor aceluiași articol, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări a fost comisă, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că prima instanță a pronunțat o sentință de achitare în privința inculpatului Ploșnița Profir, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de către inculpat.

Instanța de apel, rejudecând cauza, a admis apelul procurorului în Procuratura raionului Rezina, Bernaz Ion, casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează: Ploșnița Profir a fost recunoscut vinovat pe art. 189 alin.(3), lit. e) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de 7 ani 6 luni închisoare, cu amendă în mărime de 1850 unități convenționale, echivalentul a 37 000 lei, cu ispășire în penitenciar de tip semiînchis. S-a încasat de la inculpatul Ploșnița Profir în beneficiul părții vătămate Belibov Leonid 200 Euro în lei MD, conform cursului stabilit de către BNM la data executării deciziei.

În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că: „la pronunțarea sentinței, prima instanță nu a ținut cont de prevederile art.384 alin.(3), art. 385 alin.(1) Cod de procedură penală, nu a dat o apreciere cuvenită prevederilor legale ce guvernează speța dedusă judecării, or, instanța de apel reține din totalitatea de probe administrate de organul de urmărire penală și

verificate în apel, fiind apreciate, cu respectarea prevederilor art. 27, 99-101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concluziei și veridicități, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, astfel, că în acțiunile inculpatului Ploșnița Profir xxxxxxxxx sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunii incriminate de organul de urmărire penală.” (pct. 8, f.d. 60-61, vol. II).

Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Potrivit art. 384 alin. (3) și (4) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 414 alin. (3) Cod de procedură penală, în cazul în care declarațiile persoanelor care au fost audiate în prima instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus pot fi audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

În corespundere cu art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o sentință de condamnare fără audierea martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului.

Potrivit jurisprudenței naționale și având în vedere depozițiile art. 6 din CEDO, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare bazându-se exclusiv pe dosarul din prima instanță în temeiul căruia inculpatul fusese deja achitat. Instanța de apel urmează să procedeze la o nouă audiere a anumitor martori ai acuzării solicitați de părți (cauzele Popovici vs Moldova din 27.11.2007, paragr. 72 și Dănilă vs România din 08.03.2007, paragr. 62-61). În baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența CEDO, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului.

Astfel, în pofida normelor specificate, a principiului contradictorialității în procesul penal și a jurisprudenței nominalizate, Colegiul penal lărgit observă că, conform apelului declarat de către procuror și procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel, în cadrul rejudecării cauzei potrivit regulilor generale, după achitarea

inculpatului Ploșnița Profir, procurorul nu a făcut trimitere la probe concrete în baza cărora s-a solicitat desființarea sentinței de achitare a primei instanțe.

Totodată, instanța de apel a dat citire probelor, examinate de prima instanță și cele cercetate nemijlocit în ședință, a căror conținut a fost reprodus la pct. 10)-11) din decizia contestată, consemnându-le în procesul-verbal al ședinței de judecată, omițând să consemneze în decizia pronunțată motivele de fapt și de drept, în baza cărora au fost desființate concluziile formulate de către prima instanță referitor la achitarea inculpatului.

Instanța de apel formal enumeră și redă conținutul probelor fără a indica cu suficientă precizie care anume aspecte au fost constatate ca fiind determinante în raport cu concluzia expusă privitor la constatarea vinovăției inculpatului Ploșnița Profir.

În continuare, Colegiul penal lărgit atrage atenția asupra faptului că latura obiectivă a infracțiunii de șantaj se exprimă în fapta prejudiciabilă alcătuită din două acțiuni: acțiunea principală și acțiunea adiacentă. Acțiunea principală se înfățișează în oricare din următoarele trei modalități normative ale sale: 1) cererea de a se transmite bunurile proprietarului, ale posesorului sau ale deținătorului; 2) cererea de a se transmite dreptul asupra bunurilor aparținând proprietarului, ale posesorului sau ale deținătorului; 3) cererea de a săvârși acțiuni cu caracter patrimonial.

Acțiunea adiacentă se înfățișează în oricare din următoarele patru modalități normative ale sale: 1) amenințarea cu violență adresată persoanei, rudelor sau apropiaților acesteia; 2) amenințarea cu răspândirea unor știri defăimătoare despre persoană, rudele sau apropiații acesteia; 3) amenințarea cu deteriorarea sau cu distrugerea bunurilor proprietarului, ale posesorului sau ale deținătorului; 4) amenințarea cu răpirea proprietarului, a posesorului, a deținătorului, a rudelor sau a apropiaților acestora.

Instanța de apel pronunțând o sentință de condamnare în privința inculpatului Ploșnița Profir, nu a combătut nici unul dintre argumentele indicate în sentința de achitare a primei instanțe, referitor la neclaritatea învinuirii formulate în privința acestuia, și nici nu a indicat concret prin care anume acțiuni de șantaj inculpatul a săvârșit infracțiunea.

Mai mult ca atât, declarațiile inculpatului Ploșnița Profir nu au fost combătute în cadrul cercetării judecătorești prin probe certe și directe.

De asemenea, Colegiul penal lărgit constată că, instanța de apel pronunțând o sentință de condamnare în privința inculpatului Ploșnița Profir a indicat că, *“inculpatul Ploșnița Profir xxxxxxxx, categoric a negat fapta incriminată, la caz, cele menționate de partea vătămată Belibov Leonid,*

coroborează cu declarațiile martorului Catarău Natalia, care fiind audiată în instanța de fond, a relatat că, făcea reparație la Belibov Leonid acasă, și a văzut că a venit o mașină. Nu s-a uitat atent câte persoane au venit, au intrat în ogradă, apoi a văzut că Belibov Leonid a luat din casă bani, și a ieșit cu ei în drum, discuția a avut loc în drum, nu a auzit despre ce au discutat. Când Belibov Leonid a venit înapoi, a întrebat ce s-a întâmplat, el nu i-a spus nimic, s-a culcat pe un pat că se simțea rău. Băiețelul a intrat în casă plângând, a întrebat ce s-a întâmplat, tot nu i-a răspuns nimic și ea a făcut lucrul mai departe ..., astfel a ajuns la concluzia că, ... prin declarațiile părții vătămate Belibov Leonid și a martorului Catarău Natalia, se confirmă existența în acțiunile inculpatului Ploșnița Profir a acțiunii principale a faptei prejudiciabile prevăzute la art.189 Cod penal, care constă în cerere verbală de a se transmite mijloace bănești ce aparțin părții vătămate".

Colegiul reține că, în prima instanță partea vătămată Belibov Leonid a declarat: "... Au venit 5 persoane, au spus că a vorbit vorbe necenzurate în adresa altor persoane. Copilul lui minor era prezent, era cu el în căruța. I-a fost frică că i-au spus că dacă nu o să dea bani, o să-l urce în mașină și o să-și bată joc de el și copilul o să vadă asta. Cel străin i-a spus asta. Ploșnița Profir nu a intervenit când i-a fost spusă această amenințare. A văzut dna Natalia când a dat banii, deoarece face reparații la el acasă. Din acele 5 persoane care au venit la el acasă, i-a cunoscut pe Ploșnița Ion, Tăcu Nicolae și Călăraș Ion. I-a transmis lui, banii deoarece îl cunoștea pe Ploșnița Profir...."

Astfel, ținând cont de concluziile instanței de apel în raport cu declarațiile părții vătămate sus menționate, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel pripit a concluzionat despre existența calificativului „cerere verbală de a se transmite mijloace bănești ce aparțin părții vătămate” în acțiunile inculpatului Ploșnița Profir, or, aceasta nu este argumentată prin constatarea unei coroborări între declarațiile părții vătămate și a martorului Catarău Natalia, care nu vorbește despre careva acțiuni din partea lui Ploșnița Profir caracteristice șantajului în privința părții vătămate Belibov Leonid și aceasta în pofida faptului că declarațiile martorului Catarău Natalia date în cadrul urmăririi penale diferă substanțial de cele făcute în instanță.

De asemenea se constată că instanța de apel concluzionează și reține voalat că, „Faptul amenințărilor cu violență în privința lui Belibov Leonid, se confirmă și prin declarațiile martorului Belibov Andrei și Belibov Ion, care deși nu sunt martori oculari, au relatat în ședința de judecată că de la tatăl său, Belibov Leonid au aflat că acesta i-a dat lui Ploșnița Profir suma de 200 euro. Astfel, toți trei au plecat la Ploșnița Profir acasă, pentru a-l întreba pentru ce au fost date mijloace bănești, însă, în cele din urmă, s-a iscat o ceartă cu bătaie, Ploșnița Profir, fiind servit, îl amenința cu feciorul său”, fără ca aceștia să fie audiați și în instanța de apel și iarăși în coroborarea cu alte probe ce demonstrează cert

acțiunea de amenințare cu violență din partea inculpatului Ploșnița Profir asupra părții vătămate Belibov Leonid.

Instanța de recurs a constată că, hotărârea instanței de apel conține o motivare defectuoasă, lipsind analiza temeiurile invocate de părți prin prisma admiterii sau respingerii acestora, evitându-se expunerea motivată și suficientă asupra circumstanțelor pe care instanța de apel le-a pus la baza constatării vinovăției.

Astfel, deși instanța de apel a examinat cumulul de probe anexate la materialele cauzei, prin citire, soluția emisă de către aceasta nu este bazată pe cercetarea și analiza corelativă a probelor.

De altfel, Colegiul penal lărgit menționează și faptul, că în baza principiului contradictorialității în procesul penal, principiu unanim recunoscut și susținut de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, sarcina probațiunii în ședințele de judecată în prima instanță și în instanța de apel îi revine acuzatorului de stat, fiindcă funcția acuzării este pusă pe seama procurorului, inclusiv prezentarea și audierea martorilor, această obligație îi revine „(...) celor care au responsabilitatea de a decide vinovăția sau nevinovăția unui acuzat (...)” (cauza CtEDO Dan c. Moldovei din 05.07.2011).

În contextul expus instanța de recurs ordinar mai constată că instanța de apel nemotivat și contrar prevederilor art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, a respins solicitarea părții apărării în ședința de judecată din 20 ianuarie 2021(f.d.51, vol. II), privind audierea suplimentară a martorilor Profir Ion și Tacu Nicolai, fiind asigurată și prezența acestora în instanța de apel, or, potrivit acestor prevederi, instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță, care au stat nemijlocit la baza emiterii unei sentințe de achitare fără a examina probe noi, precum și fără a face o analiză detaliată a declarațiilor părților vătămate, martorilor, a inculpatului prin prisma coroborării, veridicității acestora în raport cu probele apărării, având drept consecință constatarea incontestabilă a demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea faptelor imputate.

Mai mult, instanța de apel, făcând trimitere la declarațiile părții vătămate, martorilor precum și a inculpatului audiați în prima instanță, nu a indicat concret ce anume denotă confirmarea faptelor imputate, or, aceste declarații, după cum au fost luate în considerare de către instanța de apel și ne fiind analizate prin coroborare, nu generează incontestabil, în afara oricăror dubii, concluzia privind vinovăția inculpatului.

În contextul dat, Colegiul observă lipsa atât a aprecierii cât și lipsa poziției instanței de apel referitor la acceptarea unor probe și respingerea altor, astfel că la judecarea apelului instanța își bazează concluzia de

vinovăție a inculpatului pe declarații care nu relevă aspecte importante pentru stabilirea adevărului la caz.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că, motivarea hotărârii instanței de apel este una formală în care doar descrie fapta, probele administrate în respectiva cauză penală, fără a face o analiză și a da un răspuns la toate argumentele invocate în apelul declarat.

Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel contrar prevederilor legale și-a întemeiat soluția pe aprecieri subiective, or, Curtea de la Strasbourg statuează că, dreptul la un proces echitabil include obligația tribunalelor de a-și motiva deciziile lor, deoarece absența motivării unei decizii judiciare poate impieta asupra acestui drept.

De asemenea, Curtea Europeană menționează că, judecătorii trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază deciziile, căci numai astfel, un acuzat poate exercita căile de atac prevăzute de legislația națională. Instanța europeană a subliniat că „*motivarea unei decizii judiciare este strâns legată de preocupările privitoare la asigurarea desfășurării unui proces echitabil, aceasta permițând respectarea dreptului la apărare. Motivarea este indispensabilă însăși calității actului de justiție și constituie o pază împotriva arbitrarului.*” (cauza *Fomin vs Moldova* din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06).

În acest context, Colegiul penal lărgit menționând prevederile art. 100 alin. (4) și art. 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, și invocând doctrina juridică națională, remarcă faptul că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor strânse, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de Codul de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de prezentul cod, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor. Aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depusă de către organele de urmărire, instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se concretizează pe soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Aprecierea probelor după intima convingere trebuie să se bazeze pe prevederile legale. Intima convingerea se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele complet și obiectiv.

În opinia instanței de recurs, instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, fiind prezentă discrepanța între cele reținute

de instanță și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, ce au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate.

În concluzie, Colegiul penal lărgit ține să consemneze insuficiența motivării deciziei adoptate de instanța de apel și consideră relevant de a puncta că, o hotărâre motivată, în sensul legislației naționale pertinente, precum și a jurisprudenței CtEDO, trebuie să conțină motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței la adoptarea soluției, precum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților în raport cu analiza probatoriului administrat în cauză. Totodată, urmează a se reține că obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil.

Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85).

În esență, toate acestea au conturat convingerea fermă a instanței de recurs că instanța de apel, rejudecând cauza, a admis eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, motiv pentru care ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, din alte motive decât cele invocate de recurent.

De asemenea, în hotărârea CtEDO în cauza Helle împotriva Finlandei, 19 decembrie 1997, pct. 60, se reține că noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă care nu și-a motivat decizia, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară fie prin alt mod, să fi examinat totuși în mod real chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În consecință, se atestă că instanța de apel a adoptat o decizie de condamnare a inculpatului Ploșnița Profir în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 189 alin.(3) lit. e) Cod penal, printr-o motivare superficială și contradictorie.

Prin urmare, Colegiul consideră că pronunțarea condamnării inculpatului fără audierea martorilor, deși acesta fusese achitat, este contrară cerințelor unui proces echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile sale de condamnare pe probele cercetate de către prima instanță, care a dispus achitarea.

Or, instanța de recurs evidențiază din contextul deciziei atacate că, instanța de apel deși preia în text aspectele doctrinare cu privire la elementele constitutive ale infracțiunii de șantaj, lasă fără apreciere aplicabilitatea aspectului teoretic nemijlocit speței examinate. Implicit se notează că făcând referire la varietățile de realizare a *obiectului juridic*

principal, precum și a laturii obiective a infracțiunii de șantaj, și indicând aspectele teoretice a realizării lor, instanța de apel omite să analizeze prezența acestora nemijlocit în faptele penale pe care i le impută inculpatului, or, pentru condamnarea inculpatului nu este suficientă existența unor probabilități cu privire la vinovăția acestuia, dar este necesar ca probele administrate să creeze judecătorului convingerea despre vinovăția acestuia de comiterea infracțiunii în speță fiind șantajul, adică cererea de a transmite bunurile proprietarului, amenințând cu aplicarea violenței, răpirea rudelor proprietarului, acțiuni urmate de dobândirea bunurilor cerute.

8. Colegiul penal lărgit statuează că, erorile comise nu pot fi corectate și înlăturate în instanța de recurs, urmând a admite recursul declarat, cu casarea deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, iar la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, și cu respectarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate și a constatării clare a faptelor săvârșite și întrunirea elementelor infracțiunii incriminate, precum și calificării juridice corespunzătoare a faptelor săvârșite, să dea apreciere probelor prin prisma art. 101 Cod de procedură penală și în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Rîhlea Vasile în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2021 în cauza penală în privința lui **Ploșnița Profir xxxx** și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Ploșnița Profir xxxxx se eliberează imediat din penitenciar dacă acesta nu execută arest preventiv sau pedeapsa cu închisoare, în baza altor hotărâri judecătorești.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **20 ianuarie 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Boico Victor

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion